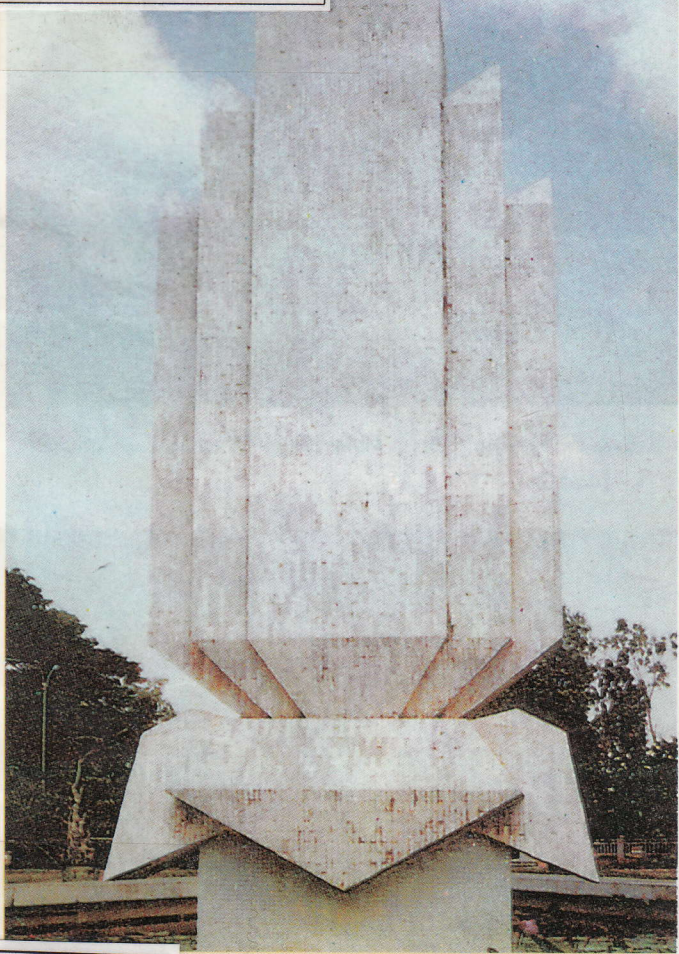

THƯ VIỆN ĐỒNG THÁP

DAVV11.658

959.7890

DAVV11.658

hư lưu niệm
NGUYỄN SINH SẮC

- Hồ Sao và Vòm mộ (Ảnh: Minh Lộc).

- Từ Vòm mộ nhìn ra phía trước (Ảnh: Minh Lộc).

VÂN SINH

ĐC. 0(91)

KH 500.1

959.789

Khu lưu niệm NGUYỄN SINH SẮC

- 2003 -

Bìa 1: - *Đài Sen giữa Hồ Sao.*

Bìa 4: - *Nhà sàn và Ao cá Bác Hồ trong Khu lưu niệm
Nguyễn Sinh Sắc (Ảnh: Minh Lộc)*

- Cự Phó bằng NGUYỄN SINH SẮC
(1862 - 1929)

PHẦN I:

TIỂU SỬ TÓM TẮT CỤ PHÓ BẢNG NGUYỄN SINH SẮC:

Cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc (Nguyễn Sinh Huy) sinh năm Nhâm Tuất (1862) tại làng Kim Liên, huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An, trong một gia đình nông dân. Cha là Nguyễn Sinh Nhậm. Mẹ là Hà Thị Hy.

Lên 3 tuổi mồ côi cha, 4 tuổi mồ côi mẹ, cụ về ở với người anh cùng cha khác mẹ là Nguyễn Sinh Trợ.

Thuở nhỏ, cụ Sắc rất thông minh và hiếu học; nhà anh chị nghèo, cụ thường phải ngồi học trên lưng trâu. Năm 16 tuổi, được nhà nho Hoàng Đường ở làng Hoàng Trù đem về nuôi dạy và gả con gái là Hoàng Thị Loan cho cụ.

Cụ có 4 con: Nguyễn Thị Thanh, Nguyễn Sinh Khiêm, Nguyễn Sinh Cung (Hồ Chí Minh), Nguyễn Sinh Xin (chết lúc nhỏ).

Vừa lao động vừa học tập, được vợ tảo tần chăm lo, năm Giáp Ngọ (1894) cụ đỗ Cử nhân và năm Tân Sửu (1901) đỗ Phó bảng. Cụ chối từ ra làm quan và về quê dạy học sống hòa mình với đồng bào nghèo khổ, tìm bạn đồng tâm bàn việc cứu nước.

Đặc biệt, cụ rất chú trọng đến việc giáo dục con cái.

Năm 1906, cụ bị buộc ra làm quan giữ chức Thừa biện Bộ Lễ rồi Tri huyện Bình Khê (Bình Định). Cụ tìm mọi cách gần gũi và giúp đỡ dân, thả những người vì thiếu thuế, chống

thuế bị tù và trừng trị bọn cường hào... nên bị cách chức vào năm 1910.

Cụ vào Nam trải qua nhiều tỉnh và sang tận Nông-Pênh (Cam-pu-chia) để tìm gặp các nhà yêu nước.

Năm 1917 và nhiều năm sau, cụ thường tới lui hoạt động ở Cao Lãnh.

Năm 1927, cụ về hẳn Cao Lãnh làm nghề thuốc để sinh sống và tiếp tục truyền bá chủ nghĩa yêu nước trong nhân dân. Cụ mất vì bị bệnh ngày 26 tháng 10 năm Kỷ Ty (26-11-1929) tại làng Hòa An. Nhân dân địa phương thương yêu, quý trọng cụ đã hùn tiền mua đất an táng cụ ở miếu Trời Sanh (Chùa Hòa Long).

Cụ Nguyễn Sinh Sắc là một nhà nho yêu nước - thương dân và là người có công sinh thành, nuôi dạy cho dân tộc Việt Nam một lãnh tụ kiệt xuất, cho thế giới một danh nhân văn hóa: Chủ tịch Hồ Chí Minh.

PHẦN II:

VÀI NÉT VỀ KHU LƯU NIỆM NGUYỄN SINH SẮC:

Khu lưu niệm Nguyễn Sinh Sắc nằm cạnh chùa Hòa Long (tức Miếu Trời Sanh ngày xưa) cách trung tâm thị xã Cao Lãnh chừng 1 cây số rưỡi, trên đường ra bến phà Cao Lãnh.

Toàn khu lưu niệm rộng gần 4 héc-ta, chia làm 2 khu vực: Khu vực mộ cụ Phó bảng và khu vực Nhà sàn - Ao cá Bác Hồ.

Qua cổng, du khách gặp ngay Nhà khách khang trang phía tay phải. Đây cũng là nơi làm việc của Ban giám đốc khu lưu niệm. Trong đó có phòng chiếu phim tài liệu phục vụ khách.

Theo lối đi tráng nhựa, một bên là hàng vú sữa, một bên là hàng dương thẳng tắp, chừng 100 thước rẽ về phía trái đến cổng tam quan - cổng chính vào khu mộ cụ Phó bảng.

Khu vực này hình chữ nhật, diện tích hơn 1 héc-ta. Bao bọc chung quanh là hàng rào xi-măng đơn giản, thanh mảnh như những hoa văn trang hoàng thêm vẻ đẹp của khuôn viên mà không làm khu mộ cách bức với vườn ruộng xanh tươi bên ngoài. Khu mộ khởi công xây dựng từ ngày 22-08-1975, khánh thành ngày 13-02-1977.

Những công trình chính là: Vòm mộ, Hồ Sao, Nhà Kiếng và Nhà trưng bày.

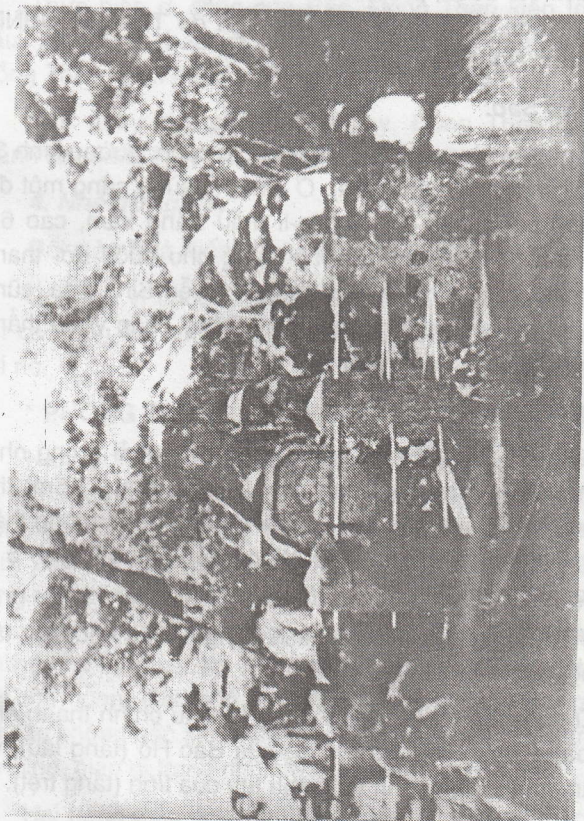
1. Vòm mộ:

Quay về phía đông, cao trên 10 thước, là 1 cánh hoa sen cách điệu có dáng dấp bàn tay xòe úp xuống, trên là 9 đầu rồng cách điệu đậm nét dân gian. Vòm mộ tượng trưng cho nhân dân Đồng bằng sông Cửu Long, Đồng Tháp che chở, ấp yêu ngôi mộ cụ Phó bảng...

Ngôi mộ giữ vị trí cũ. Đầu tiên là ngôi mộ đất. Sau đó, được nhân dân đổ nỏm xi-măng. Năm 1954, trước khi tập kết chuyển quân ra Bắc, các đơn vị bộ đội đã xây ngôi mộ bằng gạch, có trụ xi-măng và lan can sắt bao chung quanh. Bia mộ ghi: "Cụ Phó Bảng Nguyễn Sinh Huy - Nhà chí sĩ cách mạng - chết ngày 27 tháng 11 năm Kỷ Ty 1929. Quân dân chánh Long Châu Sa lập".(*)

Hiện nay, ngôi mộ được tôn cao lên và ốp đá hoa cương. Nỏm mộ hình hộp chữ nhật (2m x 1m x 0,9m), màu xám tro, yên vị trên nền mộ bằng đá mài màu trắng, hình lục giác không đều mở rộng dần ra hai bên và phía trước.

(*) Theo công trình nghiên cứu - Cụ PHÓ BẢNG NGUYỄN SINH SẮC" của Nguyễn Hữu Hiếu - Ngô Bé, do KHU DI TÍCH NGUYỄN SINH SẮC xuất bản 1990, thì cụ Phó bảng mất vào ngày 26-10 năm Kỷ Ty (nhằm ngày 26-11-1929).

- Ngôi mộ cụ Phó bảng năm 1954.

Phía trong Vòm mộ là bệ thờ bằng đá mài. Bên trên có tượng chân dung cụ Phó Bảng Nguyễn Sinh Sắc. Lư hương đặt ở phía ngoài núm mộ.

Cách vài bước, phía trước Vòm mộ, là đỉnh trâm bằng đá Non Nước cách điệu hình búp sen do Tỉnh ủy, UBND, MTTQ Tỉnh Nghệ Tĩnh tặng.

2. Hồ Sao:

Nằm giữa khu vực, hình ngôi sao 5 cánh, đường kính 30 thước (tính ra chót cánh sao). Ở giữa hồ sừng sững một đài sen trắng cách điệu ốp đá I-ta-li màu trắng xám, cao 6,5 thước (tính từ mặt nước) tượng trưng cho cuộc đời thanh bạch, trong sáng của cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc, cũng là biểu tượng quê hương Kim Liên - Đồng Tháp vươn thẳng giữa lòng Tổ Quốc Việt Nam.

3. Nhà Kiếng:

Cách Hồ Sao trên 30 thước, phía bên phải (trong nhìn ra). Nhà Kiếng hình chữ nhật (dài 24,2m, rộng 11,5m) thể hiện theo kiểu dáng nhà sàn. Ngoài những mảng tường thấp và cột xi-măng tô đá rửa, các phòng đều lắp đặt kính 5 ly (nên gọi nhà Kiếng).

Nhà Kiếng cũng là nhà khách trong những buổi tiếp tân đông người.

Từ ngày 2-9-1979. Nhà Kiếng được tu chỉnh thành nhà trưng bày về cuộc đời hoạt động của Bác Hồ (tầng lầu), và triển lãm một số hình ảnh về thành tựu của tỉnh (tầng trệt).

Các phòng tại đây đều thoáng rộng, đại trưng bày màu xanh dịu mát. Các hình ảnh chủ yếu giới thiệu về quê hương, thời niên thiếu của Bác Hồ. Bác Hồ hoạt động ở Hải ngoại (kể từ năm 1911, Bác rời bến Nhà Rồng - Sài Gòn, xuống tàu ra đi tìm đường cứu nước).

Năm 1941. Bác về nước tại Bắc Pó (Cao Bằng) lãnh đạo phong trào cách mạng Việt Nam đánh Pháp, rồi đánh Mỹ.

Thực hiện di chúc của Bác, Đồng Tháp kiên trì chiến đấu, xây dựng, bảo vệ biên giới Tây Nam, tiến quân vào Đồng Tháp Mười để xóa bỏ nghèo nàn, lạc hậu.

Sau ngày giải phóng đến nay, Đồng Tháp có nhiều thành tựu đáng kể, nhất là trên mặt trận nông nghiệp.

4. Nhà trưng bày:

Đối diện Nhà Kiếng qua cột cờ giữa sân.

Gây thú vị cho du khách với lối kiến trúc hình bát giác vút cao hẳn lên so với dãy nhà hình hộp chữ nhật nối liền với nó.

*** PHÒNG TRƯNG BÀY VỀ CỤ NGUYỄN SINH SẮC:**

Nằm trọn trong nhà bát giác (mỗi cạnh 5m). Nền bằng đá rửa trắng lấm tấm hạt đen. Đại trưng bày màu vàng sậm, viền nâu trên nền tường xanh lơ với 4 chỗ thông gió chia đều. Vách và nóc cách nhau một khoảng trống để nhận ánh sáng trời cũng như tiện việc bố trí thêm đèn nê-ong. Dưới nóc chụp tấm phông bằng mê-ca nâu đen khiến trần nhà dường như thấp xuống. Ngay chính giữa, duy nhất một chùm đèn tua ngọn. Các hộp hình lõm vào, các mô hình phơ ra với các phông nền xanh, đỏ. Tất cả đã tạo nên một cảm giác tự nhiên, giản dị, trang nghiêm mà thoáng đãng.

Hai hàng mẫu đơn viền thành lối đi dẫn lên 5 bậc thêm đá mài màu son. Từ đây, du khách nhìn thấy ngay Tiểu sử tóm tắt của cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc lồng trong khung kính bằng gỗ giáng hương (cao 3,2m, rộng 1,4m), chữ lõng màu trắng nổi lên trên nền nhung đỏ. Bảng tiểu sử đặt trên bệ gỗ tròn thay cho tấm bình phong chia làm hai lối vào, ra.

Theo chiều kim đồng hồ, du khách lần lượt tham quan các hình ảnh, hiện vật về cuộc đời cụ Phó bảng. Có thể nêu 6 chủ đề chính.

Chủ đề 1: QUÊ HƯƠNG - THỜI NIÊN THIẾU - THUỞ HÀN VI

Cảnh sông Lam - núi Hồng gợi ta nhớ câu hò xứ Nghệ. Đây là làng Sen (Kim Liên) với nhà thờ họ Nguyễn Sinh. Kia là làng Chùa (Hoàng Trù) với nhà thờ họ Hoàng...

Tranh vẽ một cậu bé mặc áo tơi, ngồi lưng trâu mài me đọc sách. Đó là hình ảnh của Nguyễn Sinh Sắc thời thơ ấu.

Phía sau hàng cau, ngôi nhà tranh 3 gian của đôi vợ chồng nghèo Nguyễn Sinh Sắc - Hoàng Thị Loan được cha mẹ cho ra riêng ở làng Hoàng Trù, nơi Nguyễn Sinh Cung (bác Hồ) chào đời.

Chủ đề 2: ĐỔ ĐẠT - LÀM QUAN

Bản chụp "Quốc triều khoa bảng lục" có tên Nguyễn Sinh Sắc trong danh sách những người đậu Phó bảng khoa thi Hội năm Tân Sửu 1901.

Triều đình còn ban "ÂN TỨ NINH GIA" sơn son thếp vàng. Ngày "vinh quy bái tổ" đã đến, nhưng Nguyễn Sinh Sắc học để hiểu biết chứ không phải để làm quan. Vị tân khoa đã đi bộ về nhà, phá lệ đón rước rình rang, làm dân làng ngỡ ngàng với cờ lọng chuẩn bị sẵn trong tay. Nguyễn Sinh Sắc còn dành phần lớn số tiền khao thưởng phân phát cho dân nghèo. Người chỉ nhận một mảnh đất và ngôi nhà tranh 5 gian sống gần gũi, chan hòa với xóm giềng. Người dạy các con: "Đừng lấy phong cách nhà quan làm phong cách nhà mình" (vật dĩ quan gia di ngô phong dạng).

Chủ đề 3: TỪ QUAN - VÀO NAM

Với tấm lòng thương dân như vậy, lúc Người làm tri huyện Bình Khê (Bình Định), Người đã trừng trị Tạ Đức

Quang - một cường hào địa phương - nên bị cách chức (tháng 5-1910).

"QUAN TRƯỞNG THỊ NÔ LỆ TRUNG CHI NÔ LỆ HỰU NÔ LỆ"

(Quan trường là nô lệ, trong nhóm người nô lệ càng nô lệ hơn).

Câu nói mà Nguyễn Sinh Sắc thường nhắc tới khi làm quan ở Huế được khắc chữ vàng đặt trong tấm hoành bằng mê-ca, nền đỏ, đánh dấu khúc ngoặt mới của cuộc đời cụ trên bước đường đi lẫn vào Nam.

Qua bản đồ khắc nổi, chúng ta thấy từ năm 1911 đến 1929, cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc thường lui tới nhiều địa điểm ở Nam bộ cũng như Cam-pu-chia: Sài Gòn. Lộc Ninh (Thủ Dầu Một), Bà Rịa, Long Xuyên, Cao Lãnh, Tân An, Mỹ Tho, Gò Công, Tịnh Biên, Sadéc, Sông Bé, Bến Tre, Tân Châu, Châu Đốc, Nông-pênh.

Tới đâu cụ cũng hòa nhập được với mọi người, kết thân với mọi tầng lớp từ các vị quan đồng liêu cũ, các chí sĩ an trí, các nhà nho yêu nước, các vị cao tăng đến người cần lao... kể cả những người đương chức đương quyền tiến bộ.

Tùy mỗi nơi mà cụ đóng vai trò khác nhau. Có lúc là ông thầy Huế bán cao da trâu, xem mạch kê toa hốt thuốc, bói quẻ Diệc; khi làm thầy đồ dạy học, chú giải kinh Phật. tham gia "Hội danh dự yêu nước" (chùa Hội Khánh, Thủ Dầu Một, Sông Bé, 1926), "Phong trào chấn hưng Phật giáo" (1924-1930).

Chúng ta không ngạc nhiên khi thấy phần này lại trưng bày hình ảnh nhiều chùa chiền:

- Chùa Hội Khánh, Thủ Dầu Một, Sông Bé.
- Chùa Hòa Thạnh, xã Nhơn Hưng, Tịnh biên, An Giang.

- Chùa Giồng Thành, xã Long Sơn, Phú Tân, An Giang.

- Chùa Kim Tiên, Cai Lậy, Tiền Giang... Hai câu đối mà cụ viết tặng chùa Kim Tiên vào năm 1922 vẫn còn đó.

Một điểm nổi rõ: Nơi nào có người yêu nước thì có cụ Phó bảng đến. Nơi nào có cụ Phó bảng đến thì có phong trào cứu nước.

Chính vì vậy, sở mật thám Trung kỳ, Nam kỳ đã giành cho cụ một sự theo dõi đặc biệt, với ký số C.279I. A.3780.

Chủ đề 4: CAO LÃNH VÀ NHỮNG NĂM CUỐI ĐỜI.

Trong thời gian ở nhà ông Năm Giáo tại Rạch Cái Tôm (xã Hòa An), hết xem mạch cho toa ngoài hiệu thuốc Hằng An Đường tại chợ Cao Lãnh thì cụ nằm nhà đọc sách hay hốt thuốc cho bệnh nhân, thường là bệnh ế, thầy khác đã chạy. Nổi tiếng là việc cụ hốt thuốc cho bà Hương sư Tú (mẹ Hội đồng Vị) còn truyền tụng đôi vãn thâm thúy và súc tích. Qua đó, vừa chia buồn, vừa ca ngợi gia chủ lại vừa bộc bạch tấm lòng lương y của mình.

"Thỉnh chẩn bất dung từ, vị hiếu tâm như tri hữu mẫu."

"Đầu thang phi thị ngộ, duy trình tiết phụ thệ tòng phu".

(Rước xem mạch không nỡ chối từ, vì kẻ hiếu thảo biết có mẹ.

Đầu thang chi phải lộn, nhưng người đàn bà trình tiết nguyện theo chồng).

Ngoài ra, cụ còn quan hệ với cụ Võ Hoành - một yếu nhân của trường Đông kinh nghĩa thực - an trí tại Sađéc, ông Lê Văn Đáng từng tham gia phong trào Đông Du: Phạm Hữu Lầu, Lưu Kim Phong... những thanh niên cách mạng đồng chí hội hoạt động tại Cao Lãnh, và các nhà yêu nước khác trong vùng Cụ cũng viếng một số nơi như Miếu Trời Sanh (chùa Hòa Long), chùa Linh Sơn, chùa Lâm Vồ (Kim Quang)...

Những ngày cuối đời, trong lúc lâm bệnh nặng, cụ Phó bảng muốn về ở chùa Hòa Long để bà con đỡ vất vả, ông Năm Giáo khỏi liên lụy. Ông Lê Văn Đáng và Năm Lăng thuyết phục mãi, cụ mới chịu trở về nhà ông Năm Giáo.

Đêm 25 rạng 26-10 âl - 1929, cụ đưa 150 đồng dành dụm được cho ông Chánh nhứt Đáng và ông Hương chủ Sành căn dặn; "tổ chức đám tang thật đơn giản. Hòm để ngoài sân, liệm xong là đem chôn ngay..."

Những người đứng ra tổ chức đám tang cụ Phó bảng gồm các ông: Nguyễn Văn Sành, Lê Văn Đáng, Lê Văn Ngưu, Bùi Văn Tiền, Nguyễn Văn Mân, Nguyễn Văn Thiện.

Chủ đề 5 : NHỮNG DI VẬT CỦA CỤ PHÓ BẢNG.

Dàn trải ra các phần, được trưng bày trong các hộp hình một cách trang trọng, gồm: Sách học thời niên thiếu, những trang kinh có bút tích của cụ Phó bảng, quyển Địa lý, sách Vocabulaire (cụ tự học tiếng Pháp). La bàn xem địa lý, Tiền xu, Thanh quế, Lồng đèn, Hộp đựng thuốc Lào, Bàn tán thuốc. Cối đâm thuốc (dao cầu, thuyền tán), Mộc liễu...

Chủ đề 6 : BẢO VỆ VÀ XÂY DỰNG MỘ CỤ PHÓ BẢNG.

Hai bức ảnh tư liệu quý là:

- Ngôi mộ cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc được xây dựng lại năm 1954.

- Bộ đội tập kết đến viếng mộ cụ Phó bảng trước khi xuống tàu ra Bắc (tháng 8-1954).

Hai bức tranh sơn dầu "Quang cảnh sơn quét mộ ban đêm" và "Mật thám rình rập" đặt cạnh nhau tạo được sự đối chọi và toát lên sự dũng cảm, mưu trí của những người sơn quét mộ. Bàn chải sắt, lưỡi cưa sắt... là những hiện vật minh họa thêm cho công tác này.

- Rước ảnh Bác Hồ viếng mộ cụ Phó bảng (19-5-1975)

+ Những hình ảnh khắc ghi:

- Phái đoàn Đảng Quân Dân Chánh tỉnh Sađéc viếng mộ cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc trong lễ mừng chiến thắng (15-5-1975).

- Phái đoàn Đảng Quân Dân Chánh Cao Lãnh rước ảnh Bác Hồ viếng mộ cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc nhân ngày lễ sinh nhật Bác (19-5-1975).

- Lễ đóng cây cừ đầu tiên khởi công xây dựng phần mộ cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc (22-8-1975).

- Lễ Khánh thành khu mộ cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc (13-2-1977). Phó Chủ tịch nước CHXHCNVN Nguyễn Hữu Thọ về dự và cắt băng khánh thành.

● PHÒNG TRƯNG BÀY VỀ BÀ HOÀNG THỊ LOAN.

(Thân mẫu Bác Hồ)

Là một phòng hình chữ nhật (7,05m x 4,75m) nối liền với nhà bát giác. Chân tường ốp lam-ri màu vàng sậm. Kế đến là đai trưng bày bằng Simili nổi vân trắng xám. Trần nhà trang trí hoa văn rắc đá rửa, chen lẫn nhiều hộp đèn.

Phòng chia ra hai phần rõ rệt. Nửa trong bày trí gian phòng của bà Hoàng Thị Loan: Nền đất, vách phen tre.

Góc phòng đặt tấm phản, màn thưa giăng ngang, chiếc võng day mắc giữa hai đầu cột vừa tầm với khung cử và guồng quay tơ chùng như mới vừa dừng lại. Gia tài vốn vẹn chỉ có chiếc hòm gỗ...

Đối diện, nửa ngoài, toàn cảnh Khu mộ bà Hoàng Thị Loan ở bên sườn núi Đại Huệ thu gọn lại trong hộp hình có trời mây tươi sáng.

Trên đài trưng bày còn có bức tranh sơn dầu dựng lại cảnh bà Hoàng Thị Loan đang dệt vải. Kia là các con của bà: Nguyễn Thị Thanh, (Bạch Liên) Nguyễn Sinh Khiêm (Nguyễn Tất Đạt), Nguyễn Sinh Cung (Hồ Chí Minh).

*** PHÒNG LƯU NIỆM.**

Nằm gối đầu, thẳng góc với phòng trưng bày về bà Hoàng Thị Loan. Bốn vách đài trưng bày hình ảnh các phái đoàn trong và ngoài nước đến viếng Khu lưu niệm Nguyễn Sinh Sắc.

Các đồng chí lãnh đạo Đảng và Nhà nước: Lê Duẩn, Phạm Văn Đồng, Trường Chinh, Võ Văn Kiệt...

Khách nước ngoài đến từ Liên Xô, Hung-ga-ri, Bun-ga-ri, CHDC Đức, Tiệp Khắc, Pháp, Mỹ, Canada, Nam Tư, Ấn Độ, Indonésia, Malaixia, Lào, Campuchia, Trung Quốc...

Họ đến với tư cách khách tham quan, phái đoàn ngoại giao, phái đoàn tùy viên quân sự. Đáng kể là thành phần phi chính phủ, các tổ chức nhân đạo, Việt kiều. Gần đây có thêm các nước láng giềng Đông Nam Á.

Gần 100 tranh, cờ, bia, huy hiệu lưu niệm. Sổ lưu niệm đóng bìa màu đỏ trên bộ ghế nghi cổ kính đặt giữa phòng, luôn luôn tiếp nhận được những dòng chữ chân thành hữu nghị...

*

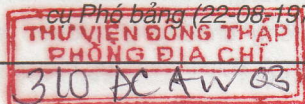
* *

Bên kia đường, trước cổng tam quan là Nhà sàn, Ao cá Bác Hồ.

Đây là khu vực mở rộng, nằm trong tổng thể của Khu lưu niệm Nguyễn Sinh Sắc để làm phong phú thêm nội dung bên trong và thỏa mãn tình cảm của nhân dân tỉnh nhà đối

- Lễ đóng cây cừ đầu tiên khởi công xây dựng phần mộ
cụ Phố bắng (22-08-1975)

với cụ Phó bảng, với Bác. Mặc dù hai công trình có thời điểm thi công và ý nghĩa khác nhau.

Rời khu mộ cụ Phó bảng, qua cầu xi - măng, theo lối đi cặp hàng rào dâm bụt, hai cây dừa xanh xòe bóng mát đứng đợi trước cổng tự bao giờ. Hương hoa nhài (lài) thoang thoang trộn lẫn mùi gỗ giáng hương tỏa ra từ Nhà sàn của Bác.

Nhà sàn xây theo nguyên mẫu ở Hà Nội (tỉ lệ 1/1) bằng các loại gỗ nhóm 1.

Tầng trệt là phòng làm việc mùa hè của Bác với Bộ Chính trị. Bàn họp chữ nhật nằm ở vị trí giữa phòng. Hai bên có 10 ghế dựa. Chiếc ghế mây của Bác đặt ở đầu bàn. Đầu kia thêm chiếc ghế nghỉ lưng. Góc trong cạnh cầu thang còn ba máy điện thoại: Một máy màu xanh hai máy màu đen, chiếc nón sắt úp phía dưới.

Tầng trệt còn xây thêm bộ xi-măng chung quanh, lót gỗ phía trên làm chỗ ngồi cho các cháu thiếu nhi đến thăm Bác, nhất là vào ngày sinh nhật. Bể cá vàng lộng kính ở góc phải ngoài góp phần làm vui mắt các cháu.

Tầng trên có hai phòng: Phòng ngủ - bên phải, phòng làm việc mùa đông - bên trái.

Một chiếc nón cối, một Radio cũ kỹ, một chồng sách và vài tờ báo... Chiếc giường ngủ bình thường, màn gối, khăn mặt xếp gọn gàng, ngăn nắp. Có cả chiếc quạt tay bằng lá cọ nữa.

Ngăn thứ tư trên cùng của giá sách, trong phòng làm việc, có hai chiếc hộp gỗ. Hộp màu vàng Bác đựng thư chúc Tết, hộp màu đen sơn mài Bác đựng hai tấm ảnh chụp ngôi mộ cụ Phó bảng do một anh bộ đội tập kết mang ra !

Thỉnh thoảng tiếng chuông gán dưới cánh cửa cầu thang khua "Reng-reng". Bác lên xuống hay ai đó đến thăm?

Không, Bác đã đi xa vào giờ phút thiêng liêng - 9 giờ 47 phút- Kim đồng hồ để bàn dưới tầng trệt mãi mãi dừng lại ở đó. Miền Nam - nơi Bác ra đi tìm đường cứu nước - Bác vẫn chưa một lần trở lại ! Cây vú sữa cạnh Nhà sàn như đồng bào miền Nam ruột thịt lúc nào cũng ở bên Bác...

Trước cửa Nhà sàn là Ao cá, chu vi 260 thước, sâu 1,8 thước theo hình thể tỉnh Đồng Tháp.

Nhà Sàn và Ao cá thể hiện ý nghĩa hai câu ca dao:

"Tháp Mười đẹp nhất bông sen,

Nước Nam đẹp nhất có tên cụ Hồ".

Cạnh Ao cá là vườn cây ăn trái, gồm những cây đặc sản của quê hương Đồng Tháp: Sa-bô-chê, nhãn, xoài, bưởi, quýt hồng... thảm thực vật làm nền là những cây tiêu biểu cho Đồng Tháp Mười: Tràm, sen, súng... những cây đã thi gan cùng phèn chua, nắng cháy. Sắp tới, vườn cây ăn trái sẽ được mở rộng thêm để làm tụ điểm sinh hoạt, vui chơi giải trí cho thanh niên học sinh và các cháu thiếu nhi.

Nhân dân không có điều kiện đi Hà Nội, có thể đến đây tham quan để biết nơi làm việc và nghỉ ngơi của Bác Hồ: GIẢN DỊ và THANH BẠCH. Đó cũng là nét tương đồng giữa cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc và Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Sau 4 tháng thi công (từ 15-01 đến 19-05-1990), công trình Nhà sàn và Ao cá Bác Hồ đã hoàn thành mừng ngày Bác tròn 100 tuổi.

Nhìn chung, các công trình Khu lưu niệm Nguyễn Sinh Sắc đều toát lên một màu trắng thanh thoát, nhuần nhị, hài hòa với sắc hoa màu lá. Vừa đơn giản mang sắc thái dân tộc và sắc thái địa phương, vừa mang tính hiện đại...

Nếu như thế mạnh của Khu mộ bà Hoàng Thị Loan ở

Nam Đàn, Nghệ An là thế núi tự nhiên, thì thế mạnh của Khu lưu niệm Nguyễn Sinh Sắc là hoa kiểng nhân tạo.

Hàng trăm loại hoa, trái, cây cảnh quý được nhân dân địa phương và các tỉnh bạn hiến để làm đẹp Khu lưu niệm. Xin kể ra những loại tiêu biểu:

Hoa: Dạ Lý hương, Tử kinh, Điệp Lào, Hướng dương, Mẫu đơn, Anh đào, Cúc (tím, Đà Lạt), Hường (Hồng), Huệ, Lan, Lài, Sứ (Trắng, đỏ, Thái Lan), Súng Đà Lạt, Sen Đồng Tháp, Sen Tàu, Vạn thọ, Mồng gà, Trang vàng, bông Bụp, Sao nhái, Rau dừa, Hoàng hôn, Forgetmenot...

- Kiểng: Tùng, Bách, Me, Sộp, Ngâu, Sanh, Mai vàng, Mai chiếu thủy, Nguyệt quế, Kim quýt, Cẩn thẩn, Bùm sụm, Thiên tuế, Quế khâu, Đinh lăng, Trắc bá diệp, Đa mui viết, Cao (đỏ, vàng), Trúc lục bình, Tre ngà, Chuối pháo, Chuối nước...

- Cây lá màu: Bông giấy (tím, sậm, cao bồi), Vàng bạc (nhỏ lá, lớn lá), lá màu (đỏ, xanh - đỏ), Lá phổi, Tràm bông đỏ (vàng), Trạng nguyên...

- Cỏ nhung, lá gừng...

Chưa kể nhiều vị thuốc nam có mặt trong Khu lưu niệm.

Lâu năm nhất là cây Khế ngọt (gần 300 năm), cây Sộp (trên 300 năm) được đặt ở hai bên Vòm mộ.

Phần lớn các loại hoa kiểng quý được bố trí tập trung ở trước Vòm mộ, khu vực sân cờ và dọc theo các lối đi. Trùm lên hết là Sứ trắng thơm lòng, tinh khiết làm tươi thêm sắc hồng của hoa Hoàng Hậu quý phái. Cả hai cùng vươn mình lên trời xanh đo chiều cao các hạng mục. Bên dưới Mai chiếu thủy, Mẫu đơn, bông Trang, bông Bụp, Trâm ỏi, Mười giờ, Sam, Sen, Súng... nở suốt năm.

Các loại hoa khác thay phiên nở theo mùa. Nhưng trăm hoa không hẹn mà nở rộ vào mùa Xuân. Khu lưu niệm như thay áo mới.

Có thể nói: Khu lưu niệm Nguyễn Sinh Sắc là một "Vườn Hồng" đặc sắc, chắt lọc tinh hoa các nơi. Nghệ thuật tạo dáng cây cảnh thuộc nhiều trường phái khác nhau cùng hội tụ về đây.

Trong Hội hoa xuân tổ chức tại Giảng Võ, Hà Nội năm 1980, Đồng Tháp (có sự góp phần của Khu lưu niệm Nguyễn Sinh Sắc) đã đưa hoa kiểng của mình đi tham dự. Kết quả: Đạt được nhiều huy chương vàng và huy chương đồng... Và Đồng Tháp đã tặng lại các cây kiểng đẹp cho Khu vườn lăng Bác Hồ.

*

* *

Khu lưu niệm Nguyễn Sinh Sắc là một công trình Văn hóa - lịch sử được Bộ Văn hóa và Thông tin công nhận vào tháng 04-1992.

Các đồng chí lãnh đạo cao nhất của Đảng và Nhà nước đã đến viếng và trồng cây lưu niệm.

Hiện nay, Khu lưu niệm này trở thành trọng điểm thu hút khách tham quan, du lịch trong và ngoài nước (kể cả kiều bào ở nước ngoài). Tập trung nhất là vào các ngày lễ, ngày Tết Nguyên Đán...

Nhiều cuộc ra quân của bộ đội; thanh niên ra tiền tuyến chiến đấu hoặc đi xây dựng các công trình trong tỉnh; các cuộc họp mặt truyền thống, kết nạp Đoàn, Đội, sinh hoạt hè và nhiều lễ cưới... đã đến dâng hoa, làm lễ tại đây.

Hàng năm có trên 100.000 lượt khách đến viếng. Từ khi

- Lễ khánh thành Khu mộ cụ Phó bảng (13-2-1977)

có mô hình Nhà sàn, Ao cá Bác Hồ thì lượng khách đến viếng ngày càng đông.

Khách đến viếng, ghi cảm tưởng của mình trong sổ vàng lưu niệm đều bộc lộ lòng tôn kính cụ Phó bảng, một Nhà nho yêu nước - thương dân. Đồng thời khâm phục và cảm ơn Đảng Quân Dân Đồng Tháp đã anh dũng, kiên cường, thông minh, bền bỉ đấu tranh bảo vệ ngôi mộ và xây dựng Khu lưu niệm tươi đẹp như ngày hôm nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Kỳ yếu Hội thảo khoa học về cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc (**ban TGTU - Đồng Tháp - 1990**).

2. Nguyễn Hữu Hiếu – Ngô Bé, cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc (**Khu di tích Nguyễn Sinh Sắc - 1990**)

3. Long khánh, Ghi chép ở công trường xây dựng Nhà sàn và Ao cá Bác Hồ, Văn nghệ Đồng Tháp số đặc biệt (72-73) 1990, trang 12.

4. Tư liệu lưu trữ tại Khu lưu niệm Nguyễn Sinh Sắc.

*** KHU LƯU NIỆM NGUYỄN SINH SẮC**

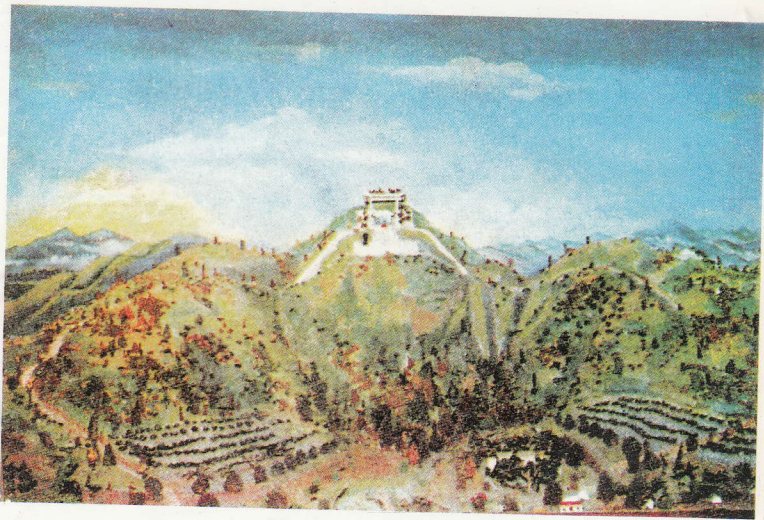
Tái bản lần thứ nhất có chỉnh lý, bổ sung.

- ☐ Chịu trách nhiệm tái bản: NGUYỄN NGỌC GIÀU
- ☐ Biên tập: NGUYỄN ĐẮC HIỀN
- ☐ Bìa và trình bày: THÀNH THU
- ☐ Ảnh: THANH NHÂN - MINH LỘC

- TƯ LIỆU CỦA KHU LƯU NIỆM NGUYỄN SINH SẮC.

Giấy phép tái bản số 21/GPXB-SVHTT do Sở Văn hóa và Thông tin Đồng Tháp cấp ngày 2/6/2003.

In 1000 cuốn, tại Xí nghiệp In Nguyễn Văn Thanh Vĩnh Long, số 48 Nguyễn Huệ, Phường 2, thị xã Vĩnh Long. In xong và nộp lưu chiểu tháng 7/2003.

- Khu mộ bà Hoàng Thị Loan trên núi Đại Huệ,
Nam Đàn, Nghệ An. (Mô hình).

- Ngôi nhà ông Năm Giáo - nơi cụ Phó bảng về ở
những năm cuối đời. (Mô hình).

